

Kada god pomanjka entuzijazam kod lakovjernih, Vlada izvadi iz fioke neki od kapitalnih projekata. Na red je ponovo došla priča o hidroelektranama (HE) na Morači i Komarnici. Vlada je, protekle nedjelje, najavila da će sa kineskom kompanijom Norinco international zaključiti memorandum o saradnji, kojim će se definisati preduslovi za realizaciju projekta izgradnje HE na Morači i Komarnici.

Predviđena je izrada projekta uz mogućnost proširenja saradnje i na izgradnju HE. Po receptu gradnje autoputa, kineska kompanija bi pripomogla crnogorskoj Vladi i obezbijedila pare od kineske Vlade ili banaka.

Ključna stvar, koju su saopštili iz Vlade, je da će taj memorandum biti tajan, a objaviće se samo ukoliko se to zahtijeva po zakonu ili propisima, u sudskom ili arbitražnom postupku. Nevladine organizacije Grin houn i MANS optužile su Vladu da otvoreno krši osnovne postulate transparentnosti i zaštite javnog interesa i da nastavlja lošu praksu sakrivanja informacija. Iz MANS-a ističu da sporazum ne smije biti tajan jer bi se njime definisali uslovi raspolaganja prirodnim resursima koji su isključivo svojina građana.

Iz vlasti su se, nakon neuspjelog potapanja Tare, „opomenuli” pa o planiranim energetske poduhvatima na kašičicu obavještavaju javnost, iako se potop tolikih razmjera tiče svih. Sem blještavih animacija i propagande da će potapanje Morače dovesti do procvata turizma na sjeveru, javnost je ostala uskraćena za mnoge odgovore i prilikom posljednjeg pokušaja potapanja Morače 2011. godine.

Tender za gradnju HE na Morači propao je krajem 2011. jer niko od potencijalnih investitora nije poslao ponudu za gradnju elektrane s nižom kotom najveće HE na Morači-Andrijevo. Ponude nijesu stigle ni nakon naknadnog razgovora Vlade sa potencijalnim investitorima. Obznanjeno je da sa HE Komarnica postoje problemi sa geologijom zemljišta. EPCG je informisala Ministarstvo ekonomije da postoji ozbiljan problem sa terenom na koji treba da se osloni brana.

Sistem hidroelektrana na Morači obuhvatao bi četiri objekta: HE Andrijevo, HE Raslovići, HE Milunovići i HE Zlatica. Predviđeni period izgradnje za sve četiri hidroelektrane je šest godina, a procijenjeni ukupni troškovi oko 540 miliona eura.

Po toj računici struja dobijena iz HE na Morači bila bi skupa bez prevođenja dijela voda iz Tare, a cijenu struje bi poskupila i gradnja niske brane na Andrijevu. „Kako godišnji protok vode Moračom i njenim slivom nije dovoljan, za očekivati je da bi zagovarači ideje morali da otpočnu sa kampanjom koja bi rezultirala prijedlogom da se i dio voda rijeke Tare prevodi u sliv Morače. Kako smo nakon kampanje iz 2004. Deklaracijom u parlamentu tako nesto striktno zabranili, radilo bi se i o drskom pokušaju poništavanja te odluke”, navodi za Monitor Velibor Ivanović, iz NVO Za vode Podgorice.

Sredinom prošle godine Vlada je usvojila Predlog strategije razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine. Po Strategiji prvi veliki projekat koji bi mogao da se ostvari su hidroelektrane na Morači kao „najbolje ispitan i dokumentovan projekat”.

O tome koliko je ispitan godinama upozoravaju stručnjaci i NVO sektor. Tokom 2010. godine grupa profesora s Građevinskog fakulteta je pokrenula pitanja u vezi s načinom valorizacije prostora Morače. Isticali su ozbiljne propuste koji su napravljeni u pripremnj fazi: obrađivač studije uticaja na životnu sredinu uopšte se nije bavio seizmičnošću zone akumulacija; opasno je potcijenjen uticaj akumulacija na postojeća i potencijalna klizišta u kanjonu Morače; nedozvoljeno je potcijenjena šteta koja bi nastala po postojeća naselja, puteve, vodovode, elektromrežu, ali i istorijske spomenike, te kulturnu i prirodnu baštinu (manastir Morača, kanjon Mrtvice...).

NVO javno optužuju Ministarstvo održivog razvoja da već godinama krije podatke o analizi seizmičkog rizika i plana aktivnosti za slučajeve katastrofalnih scenarija na Morači.

U Green homu navode da bi gradnja opasnih brana na Morači koštala građane 250 miliona eura i da za njihovu gradnju nema ni socijalnog ni ekonomskog opravdanja: „Uz to je projekat baziran na više od 40 godina starim planovima koji su sačinjeni na osnovu zastarjelih tehničkih, ekoloških i društvenih rešenja”, navodi se u saopštenju direktorice Grin houma Nataše Kovačević.

Za MANS je posebno zanimljivo pominjanje mogućnosti uzimanja kredita kod kineskih banaka. „To djelimično daje potvrdu sumnjama da je dionica autoputa Smokovac-Mateševo izabrana kao prioritetna upravo zbog potrebe da se kanjon Platije i postojeća magistrala oslobode za potapanje i stvaranje akumulacija za nove HE na Morači”, navode.

Poslanik Goran Danilović izjavio je da je upravo to cilj – potapanje kanjona Morače otvaranje novog, isplativog gradilišta za tajkunske građevinske firme, sve na grbači građana. On smatra da se neće ispuniti obaveza da se prije izgradnje hidroelektrana na Morači izmjesti magistrala u dužini od preko 15 kilometara, od Andrijeva do mosta Grlo, i izgradi mreža lokalnih puteva, već da će se odmah cijeli saobraćaj sa sjevera preusmjeriti preko auto puta koji bi se papreno plaćao, bez mogućnosti da se koristi pristojna alternativa.

Pored Kineza, Vlada računa na još par potencijalnih investitora za gradnju HE na Morači: Slovence, Turke, Njemce...

„Imamo svo pravo da sumnjamo da Vlada već ima neke eminentne kompanije kao preferirane partnere. Potpuno nam je svejedno kome će na kraju ključni donosilac odluka da podari takav jedan, mamutski dil. Da li će to da bude njemački i globalni gigant Voith, kojem je početkom godine premijer bio u gostima, ili neka od kineskih ili turskih firmi kojima se nudi učešće, nama u NVO sektoru, a vjerujem i građanima, ne pravi baš nikakvu razliku ako Vlada stavi građane praktično pred svršen čin”, kaže Velibor Ivanović.

Stručnjaci odavno upozoravaju da crnogorskim energetske sektorom ne upravlja Vlada već interesne grupe, a u toj igri se i podrazumijeva da građani budu neznaveni.

A dok ne dođu veliki igrači, energetske resurse krčme domaći. Zakon o energetici samo treba da aminuje beneficije za firme koje grade objekte tzv. obnovljivih izvora energije, poput malih hidroelektrana, a koje su većinom u vlasništvu lica povezanih sa premijerom:

Blaža Đukanovića, vlasnika Bemaksa Veselina Kovačevića, Olega Obradovića, premijerovog kuma Vuka Rajkovića, Predraga Bajovića, šure bivšeg premijera Igora Lukšića, Žarka Burića.

izvor: esiasee.eu